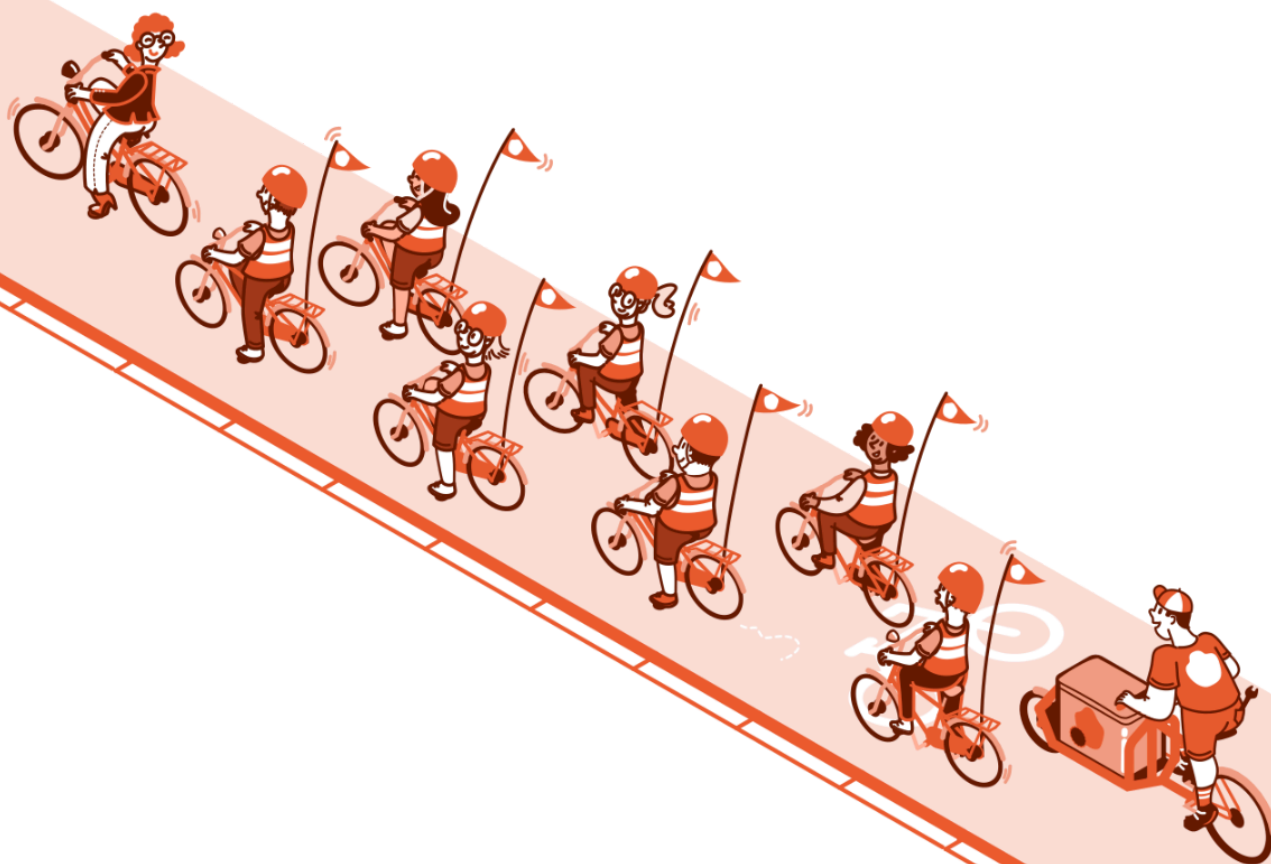

Kansengroepen betrekken in deelinitiatieven

Alle Kinderen Op Wielekes
november 2025

Funded by
the European Union
NextGenerationEU

Auteurs: Maréchal, C. & Van Beveren, S. (Arteveldehogeschool), met input van alle partners van het BBBC project “Alle kinderen Op Wielekes”.

Inhoudstafel

Inhoudstafel.....	2
1 Inleiding.....	3
2 Inzichten uit verdiepend onderzoek.....	6
2.1 Bevraging deponhouders.....	6
2.2 Bevraging leden.....	7
2.3 Persona op basis van data (adhv AI).....	8
2.4 Conclusie.....	11
3 De verschillende kansengroepen.....	13
3.1 Lage Inkomensgezinnen.....	13
3.2 Personen met een migratieachtergrond.....	15
3.3 Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.....	16
3.4 Samenvattend overzicht.....	18
4 Wat zegt de literatuur?.....	20
4.1 Drie strategieën in de literatuur.....	20
4.2 De drie strategieën toegepast bij Op Wielekes.....	21
4.3 Literatuur rond fietsadoptie bij kansengroepen.....	23
5 Internationale best practices.....	24
5.1 Fietsdeelsystemen.....	24
5.2 Overige interessante organisaties.....	27
6 Conclusie.....	29

1 Inleiding

Deel- en herstelinitiatieven zoals Op Wielekes spelen een cruciale rol in het toegankelijk maken van duurzame mobiliteit en het bevorderen van circulaire economie. Naast hun ecologische impact, dragen ze ook in belangrijke mate bij aan sociale inclusie. De impact van dergelijke initiatieven kan dus gezien worden op drie domeinen van Elkington (1994): planet, people en profit.

Een gedeelde uitdaging voor dergelijke initiatieven is het bereiken van kansengroepen, zowel als lid als vrijwilliger. Op dit moment participeren kansengroepen nog onvoldoende in deze initiatieven. We delen hier de voornaamste inzichten uit het onderzoek van Op Wielekes, die mogelijks ook voor andere deelinitiatieven relevant zijn.

Nadat we een blik werpen op de voornaamste resultaten van het verdiepend onderzoek (bevraging deponhouders en leden) bij Op Wielekes, kijken we naar de verschillende kansengroepen. Uit veldonderzoek blijkt dat elk van deze groepen vaak structurele drempels ervaren, zowel in hun rol als gebruiker (lid) als in hun potentieel als vrijwilliger. De focus van dit veldonderzoek lag echter maar op een beperkt aantal kansengroepen: lage inkomensgezinnen (als lid), mensen met een migratieachtergrond (als lid of vrijwilliger) en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (als vrijwilliger). Er zijn uiteraard nog andere kansengroepen, zoals personen met een fysieke of mentale beperking, jongeren, ouderen of dak -en thuislozen. Een deel van deze groepen zit vervat in de kansengroepen die hier wel expliciet benoemd worden: zo zullen (ex-)gedetineerden, NEET jongeren (Not in Education, Employment or Training) of personen met een psychische kwetsbaarheid een afstand hebben tot de arbeidsmarkt en wordt hen inzetten in een depot vaak als een manier gezien om tewerkstelling skills aan te leren.

Het betrekken van kansengroepen kan een meerwaarde betekenen. Mogelijke voordelen – zoals aan bod kwam tijdens het lerend netwerk rond kansengroepen – zijn het bevorderen van sociale inclusie en cohesie, vergroten van vaardigheden en zelfredzaamheid, verminderen van ongelijkheid, diversiteit en innovatie, verduurzaming van maatschappelijke structuren en empowerment en gelijkwaardigheid. Naast deze voordelen merken we ook op dat het betrekken van vrijwilligers uit kansengroepen voor depots kan leiden tot een gezonder businessmodel. We merken dat depots die inzetten op het betrekken van kansengroepen als vrijwilliger, vaak een stabielere instroom

hebben van vrijwilligers, vermits dit dan verankerd zit in een structurele samenwerking met organisaties. We verwijzen hier ook naar de prototypes, zoals weergegeven in het onderzoeksrapport van Arteveldehogeschool: het prototype van depots (het derde prototype – het sociaal model) dat werkt met vrijwilligers uit kansengroepen, heeft minder kosten zoals een externe fietsenmaker. Werken met kansengroepen kan voor depots dus een opportuniteit zijn om zowel om te gaan met zowel oplopende kosten als met een tekort aan vrijwilligers.

Om beter te kunnen inzetten op het bereiken van diverse kansengroepen, werden er binnen het BBBC project 'Alle Kinderen op Wielekes' verschillende acties ondernomen. Naast de acties die genomen zijn, kijken we ook naar mogelijke acties op basis van literatuur en op basis van best practices internationaal.

Prototype 3: "Burger of vzw aan zet - fietsenmaker intern" -> Het sociaal model?

De **depothouder** kan zowel een individu zijn als een organisatie, zoals een vzw. Opvallend aan dit model is dat het meestal **goed is ingebed in het lokale netwerk van organisaties**. Dit model worstelt minder met het vinden van vrijwilligers: hiervoor werkt men samen met organisaties. **Vrijwilligers** binnen dit depot zijn vaak mensen die op een bepaalde manier een **afstand hebben tot de arbeidsmarkt**. Door ze in te zetten in de depots, leren ze bepaalde skills. Soms fietsherstelskills, soms andere skills zoals taal. Door deze vrijwilligers in te zetten als fietsenmaker, kan dit depot kosten beperken: **fietsherstellingen** kunnen ze immers **binnenshuis gratis** doen. Deze depots hebben, naast een circulaire en duurzame missie, ook vaak een **sociale missie**.

In de praktijk
Deirze, Hasselt

Kostenstructuur

Lage
fietsenmakerskosten

Hoge
fietsenmakerskosten

Strategische partners

Lokaal bestuur
beperkt betrokken

Lokaal bestuur sterk
betrokken

Beperkte
samenwerking met
externe organisaties

Intensieve
samenwerking met
externe organisaties

Kernactiviteit

Extern
fietsherstel

Intern
fietsherstel

Mensen en middelen

Vrijwilligers met
afstand tot
arbeidsmarkt

Vrijwilligers zijn
burgers

Er zijn geen
medewerkers in
loondienst

Er zijn medewerkers
in loondienst

2 Inzichten uit verdiepend onderzoek

2.1 Bevraging deponhouders

Uit de kwalitatieve bevraging van deponhouders komt naar voren dat kansengroepen slechts beperkt bereikt worden. Deponhouders schatten dat ongeveer 10 à 15% van hun leden tot kansengroepen behoort. Dit aandeel wordt door hen als laag gezien en vraagt om specifieke aandacht voor de verdere ontwikkeling van de depots.

Volgens de deponhouders ervaren kansengroepen meerdere drempels om aansluiting te vinden bij Op Wielekes. In de eerste plaats gaat het om een bereikprobleem: de reguliere communicatiekanalen zoals sociale media of gemeentelijke communicatie bereiken deze groepen vaak niet. Instroom verloopt effectiever via actieve begeleiding door organisaties waarmee deze gezinnen al in contact staan, zoals het Welzijnshuis, Huis van het Kind, scholen of voedselinitiatieven. Soms is zelfs fysieke begeleiding naar het depot nodig om gezinnen vertrouwd te maken met de werking.

Daarnaast bestaan er drempels rond het fietsen zelf. Sommige gezinnen – zowel ouders als kinderen – zijn minder vertrouwd met fietsen, waardoor extra sensibilisering en het aanbieden van fietslessen noodzakelijk zijn. Deponhouders zien hier ook kansen om hun aanbod uit te breiden naar volwassenenfietsen binnen kansengroepen, zodat hele gezinnen ondersteund worden in hun mobiliteit.

Ook financiële en administratieve barrières spelen een rol. Kansengroepen hebben nood aan transparantie en duidelijkheid over kosten. Onduidelijke afspraken rond kleine herstellingen of verborgen kosten kunnen gezinnen afschrikken. Depots die expliciet kleine herstellingen kosteloos aanbieden, of gereedschap gratis ter beschikking stellen, verlagen die drempel. Ook het systeem van bonnen of vouchers vraagt om eenvoudige uitleg en begeleiding, liefst ondersteund met visueel materiaal.

Verder wijzen deponhouders op een stigmavraagstuk. Voor sommige gezinnen kan het gebruik van tweedehandsfietsen geassocieerd worden met armoede of “goedkoop”. Positieve framing is daarom cruciaal. Door de nadruk te leggen op duurzaamheid, ecologie en het collectieve karakter – leden als mede-eigenaars van een grote vloot fietsen – kan dit stigma worden doorbroken.

Een belangrijke conclusie uit dit rapport is dat kansengroepen niet vanzelf hun weg vinden naar de depots. Het vraagt om doelgerichte outreach en structurele samenwerkingen met scholen, welzijnsorganisaties en buurtinitiatieven. Ook mobiele depots en fysieke aanwezigheid in kwetsbare wijken kunnen een hefboom zijn om nieuwe gezinnen te bereiken.

Samengevat tonen de inzichten van de deponhouders aan dat kansengroepen een klein aandeel van de ledenpopulatie uitmaken, en dat hun deelname afhangt van actieve bemiddeling, extra ondersteuning en aangepaste communicatie. Zonder die gerichte inspanningen blijven kwetsbare gezinnen ondervertegenwoordigd.

2.2 Bevraging leden

Uit de survey bij de huidige leden van Op Wielekes blijkt dat de organisatie op dit moment voornamelijk gezinnen uit de midden- en hogere inkomensklassen bereikt. Slechts 2,28% van de respondenten geeft aan in aanmerking te komen voor een verhoogde tegemoetkoming of kansentarief. Daarnaast heeft 97% van de leden het Nederlands als moedertaal. Dit suggereert dat anderstalige gezinnen nauwelijks bereikt worden, al kan het feit dat de vragenlijst uitsluitend in het Nederlands werd afgenomen hier deels een verklaring voor zijn.

Het ledenprofiel bevestigt dit beeld. De meeste leden zijn tweeoudergezinnen, vaak met twee kinderen. Bijna 90% van de respondenten heeft een partner. Alleenstaande ouders zijn dus sterk ondervertegenwoordigd. Qua leeftijd zien we dat vooral ouders tussen de 30 en 39 jaar het lidmaatschap invullen, met daarnaast een kleinere groep grootouders die lid zijn voor hun kleinkinderen. Ook op vlak van inkomen zien we dat meer dan twee derde van de leden een netto gezinsinkomen heeft dat hoger ligt dan het gemiddelde Vlaamse gezinsinkomen. Minder dan 16% van de leden bevindt zich in de inkomenscategorie onder de 3000 euro netto per maand. Dit sluit aan bij de vaststelling dat slechts een zeer klein deel gebruikmaakt van het kansentarief of andere sociale correcties.

Hoewel Op Wielekes expliciet de doelstelling heeft om alle kinderen toegang te geven tot kwalitatieve fietsen, blijkt uit deze survey dat de organisatie vandaag vooral gezinnen bereikt die al beschikken over bepaalde middelen, vaardigheden en netwerken. De leden die deelnemen aan de bevraging zijn overwegend Nederlandstalig, economisch voldoende sterk en sociaal ingebed. De missie om ook kansengroepen en kwetsbare gezinnen te bereiken wordt dus voorlopig niet waargemaakt in de praktijk. De cijfers

tonen dat Op Wielekes een extra inspanning moet leveren om drempels voor deze groepen weg te nemen. Denk daarbij aan meertalige communicatie, een duidelijker en zichtbaarder aanbod van kansentarieven, samenwerking met welzijnsorganisaties en scholen, en specifieke outreach naar gezinnen die vandaag niet vanzelfsprekend hun weg vinden naar het initiatief.

Belangrijk hierbij is dat het rapport geen uitspraken kan doen over de tevredenheid van kansengroepen, aangezien hun aandeel in de steekproef verwaarloosbaar klein is. Dat op zich wijst op een structurele drempel: deze groepen worden nauwelijks bereikt en komen daardoor niet voldoende in beeld om hun ervaringen en tevredenheid systematisch te analyseren.

Kortom, het survey-rapport maakt duidelijk dat kansengroepen slechts een zeer beperkt aandeel uitmaken van de huidige ledenpopulatie. Om de doelstelling “alle kinderen op Wielekes” te realiseren, is er nood aan bijkomende strategieën om meer inclusieve toegang te verzekeren.

2.3 Persona op basis van data (adhv AI)

We hebben op basis van AI persona gecreëerd. De onderzoeksrapporten (bevraging van de deponhouders, en bevraging van de huidige leden) en de ruwe data (bevraging leden) dienden hiervoor als basis.

Op basis van clusteranalyse op de dataset van de leden, werden 3 persona's gecreëerd. Het valt op dat het aantal respondenten in de dataset die behoren tot kansengroepen beperkt is (ze komen bijgevolg niet terug in de clusters/persona's). Dit kan ofwel duiden op het minder aanwezig zijn van dit profiel binnen de populatie van de leden van Op Wielekes, ofwel op het gegeven dat de steekproef niet representatief is voor de populatie (bv. doordat de bevraging online en in het Nederlands was).

Er werden 3 clusters gevonden in de data. De clusters bestaan respectievelijk uit 84, 137 en 43 respondenten. Ieder cluster wordt ingevuld door een persona.

Cluster 0: De Praktische Gebruiker

- Lage economische en ecologische motivatie ($\pm 2,8$)
- Sterke interesse in uitbreiding naar fietsen 12-18 jaar (4,4) en fietsaccessoires (4,3)

- Gemiddelde tevredenheid over gemak (2,8), maar hoger sociaal motief (3,5)
- Betaalbereidheid eerder beperkt (26,6 euro)

Interpretatie: Deze leden gebruiken Op Wielekes eerder functioneel en zijn sterk geïnteresseerd in uitbreidingen. Ze zijn minder ideologisch gemotiveerd, maar willen wel dat het aanbod breder wordt.

Cluster 1: De Gemotiveerde Fan

- Zeer hoge motivatie op alle domeinen (4,3 – 4,4): economisch, ecologisch én sociaal
- Breed tevreden over systeem, ook bereid hogere prijs te betalen (33,8 euro)
- Iets lagere interesse in uitbreidingen

Interpretatie: Dit zijn de trouwste fans van Op Wielekes. Ze geloven in de missie, betalen graag iets meer en vormen een kernpubliek dat ook geëngageerd kan worden als vrijwilliger of ambassadeur.

Cluster 2: De Efficiëntiezoeker

- Gemiddelde motivatie (rond 3,5), vooral gemak scoort lager (2,4)
- Laagste interesse in uitbreidingen (ook fiets 12-18 jaar: 2,3)
- Laagste tevredenheid over onderhoudsaanbod (10,3 euro gemiddeld)

Interpretatie: Deze leden gebruiken het systeem vooral uit noodzaak. Ze zijn gevoelig voor drempels zoals gebrekkig onderhoud, beperkte openingsuren of communicatieproblemen.

Vermits in deze clusters kansengroepen niet expliciet aan bod kwamen, hebben we gevraagd om een persona te creëren uit een kansengroep – zowel voor leden, als voor vrijwilligers. Volgende persona werden gecreëerd.

Lid-persona – Samira: Zorgende mama op zoek naar mobiliteit

Leeftijd 34 jaar
 Herkomst Marokkaanse migratieachtergrond
 Tijd in België 7 jaar

Gezin Alleenstaande moeder van 2 kinderen (5 en 8 jaar)
Inkomen Tussen 1000 en 2000 euro per maand
Woonplaats Randgemeente, 15 minuten wandelen van het depot

Gebruik van Op Wielekes

- Leent regelmatig fietsen voor beide kinderen.
- Gebruikt het depot als alternatief voor de onbetaalbare tweedehandsmarkt voor kwaliteitsfietsen.
- Kiest niet bewust voor ecologie, maar waardeert het circulaire model achteraf wel.

Wat loopt goed

- Betrouwbaarheid: “Ik weet dat de fietsen veilig zijn.”
- Warm contact: Voelt zich welkom en geholpen door vrijwilligers.
- Geen papierwerk of borgsom: Drempelverlagend volgens haar ervaring.

Wat zijn de drempels

- Openingsuren: Veelal op momenten dat ze werkt (flexijobs).
- Taalbarrière: Informatie via e-mail of folder is soms moeilijk te begrijpen.
- Digitale toegang: Moeilijkheden met online reserveren.

Quote (gebaseerd op open antwoorden)

“Kindjes groeien snel, snel een andere fiets krijgen die ook in orde is. Beter dan tweedehandsmarkt waarbij fietsen vaak niet in orde zijn en je ze nog moet laten herstellen met een dure kost tot gevolg.

Vrijwilliger-persona – Abdi: Buurtvader met sleutelrol

Leeftijd 47 jaar
Herkomst Somalië
Tijd in België 12 jaar
Gezin Getrouwd, 4 kinderen
Status Werkzoekend
Inkomen Leeft van een werkloosheidsuitkering
 Vrijwilliger sinds 1 jaar

Rol bij Op Wielekes

- Staat elke zaterdagochtend in het depot.
- Helpt met uitgifte van fietsen, kleine herstellingen en onthaal.
- Is brugfiguur voor anderstalige ouders uit de buurt.

Wat motiveert hem

- Sociale erkenning: “Ik ben iemand in de wijk.”
- Trotse papa: Zijn kinderen zijn zelf ook lid van Op Wielekes.
- Vaardigheden leren: Heeft fietsen leren herstellen “on the job.”

Wat is moeilijk

- Beperkte opleiding: Vindt het lastig om technische herstellingen goed te leren.
- Structuur: Mist duidelijke afspraken of checklists.
- Ernstige communicatie: Ervaart dat hij soms minder serieus wordt genomen in overlegmomenten.

Quote (gesynthetiseerd)

“Ik help omdat ik het belangrijk vind dat iedereen kan fietsen. En ik ken veel mensen die niet durven komen omdat ze de taal niet goed spreken. Ik spreek met hen, dat helpt.”

Deze persona worden een stukje ingevuld door AI, dus zijn maar gedeeltelijk op data gebaseerd. Ze kunnen wel als verdere basis dienen om gericht communicatie uit te werken voor kansengroepen.

2.4 Conclusie

De bevindingen uit de bevestigingen wijzen steeds in dezelfde richting: kansengroepen zijn sterk ondervertegenwoordigd en vereisen een andere aanpak. Waar de survey vooral aantoont dat de huidige ledenpopulatie niet representatief is voor de brede doelstelling “alle kinderen op Wielekes”, verduidelijken de deponhouders welke concrete obstakels kansengroepen ervaren en hoe deze kunnen worden weggenomen. Samengevat betekent dit dat kansengroepen niet vanzelf hun weg vinden naar de depots en dat actieve outreach, samenwerking met welzijnsorganisaties en scholen, transparante en meertalige communicatie, en positieve framing noodzakelijk zijn om

structureel meer inclusie te realiseren. Persona's van kansengroep-leden en -vrijwilligers tonen bovendien dat er potentieel bestaat om deze gezinnen en individuen sterker te betrekken, mits voldoende ondersteuning, erkenning en aangepaste maatregelen.

3 De verschillende kansengroepen

Doorheen het onderzoek voor Op Wielekes werd vaak de lage inkomensgezinnen beoogd indien gesproken werd over kansengroepen. Er dient opgemerkt te worden dat lage inkomensgezinnen slechts één van de kansengroepen zijn, en dat ook andere kansengroepen zoals personen met een migratieachtergrond of afstand tot de arbeidsmarkt een rol kunnen spelen bij deelinitiatieven, hetzij als lid, hetzij als vrijwilliger. We bespreken hier de drie kansengroepen, de drempels die ervaren worden per rol (lid of vrijwilliger) en mogelijke oplossingen.

Er dient opgemerkt te worden dat in de praktijk personen niet uit één van deze kansengroepen komen. Zo bestaat een deel van de lage inkomensgezinnen uit gezinnen met een migratieachtergrond en is er dus overlap tussen bepaalde groepen.

3.1 Lage Inkomensgezinnen

Als lid

Deze groep wordt als prioritair beschouwd in het bereik van Op Wielekes, maar blijkt ondervertegenwoordigd te zijn. Depothouders schatten dat ongeveer 10–15% van hun leden tot een kansengroep behoort. In de ledenbevraging geeft slechts 2,3% aan recht te hebben op een verhoogde tegemoetkoming, wat wijst op een sociale kloof. Belangrijke drempels zijn onduidelijkheid over de kostenstructuur, mobiliteitsproblemen en onzekerheid over de werking van het systeem.

Oplossingen Toepassen van een kansentarifief via UiTPAS of verhoogde tegemoetkoming, gebruik van fysieke of digitale bonnen via sociale organisaties (bv. Welzijnshuis), en een vrijwillig tariefsysteem (bijvoorbeeld keuze uit €25/€35/€45). Niet ieder depot maakt gebruik van een kansentarifief, en het kansentarifief is ook niet altijd duidelijke geafficheerd.

Voor sommige depots wordt de kost door een andere organisatie gedragen, zoals bijvoorbeeld het Sociaal Huis. De consensus groeit echter dat er 'iets' moet gevraagd worden aan deze doelgroep.

Duidelijke communicatie over deze systemen is essentieel, evenals actieve toeleiding via bv. samenwerkingsverbanden met organisaties die deze groep ondersteunt. Fysieke

begeleiding van medewerkers van organisaties naar het depot, alsook antenedepots die outreachend werken, blijken een meerwaarde te hebben.

Uit de ledenbevraging wordt opgemerkt dat de algemene tevredenheid van Op Wielekes bij de lage inkomensgezinnen lager is. Dit kan mogelijks verklaard worden doordat dit voor deze groep soms een keuze kan zijn uit noodzaak (negatieve keuze). Het strekt tot aanbeveling om verder te onderzoeken waarom de tevredenheid specifiek voor deze groep, lager is, en hoe deze hoger kan worden.

Daarnaast zal het beperkte bereik deels verklaard kunnen worden door onvoldoende bekendheid over het aanbod bij deze doelgroep. Verschillende depots proberen hierop in te zetten. Samenwerken met organisaties, en inzetten op communicatie (via verschillende – online en offline – kanalen en via verschillende talen) kan daarvoor een oplossing zijn.

Als vrijwilliger

Personen uit deze groep kunnen een waardevolle rol opnemen binnen de werking van depots, bijvoorbeeld in logistieke of onthaalrollen. Deze doelgroep heeft soms te maken met sociaal isolement, en hen inzetten in vrijwilligerswerk kan hun netwerk met de buurt versterken. Hier zijn dus opportuniteiten. Momenteel wordt deze groep niet systematisch ingeschakeld als vrijwilliger.

Oplossingen Belangrijk is dat eventuele kosten (vervoer, kinderopvang) worden ondervangen, en dat hun inzet gewaardeerd en gefaciliteerd wordt via flexibiliteit en duidelijke taakomschrijvingen. Ook vrijwilligers vergoeden kan een optie zijn: Op Wielekes experimenteert momenteel met een School op Wielekes in een kwetsbare buurt in Gent. Daar worden kansengroepen betrokken als vrijwilliger, en het lukt organisaties om vrijwilligers aan te trekken, maar de vraag naar een vrijwilligersvergoeding is groot. Als deze piste gevolgd wordt, kan de kost van de vrijwilligersvergoeding deels opgevangen worden door de dalende kosten voor een professionele fietshersteller. Op die manier is er misschien minder financiële winst, maar wel een maatschappelijke meerwaarde. Een andere aanpak – die gehanteerd wordt door gelijkaardige initiatieven in het buitenland – is leden uit lage inkomensgezinnen gratis lid te laten zijn, en vragen dat ze als alternatief bereid zijn ingeschakeld te worden in het depot als vrijwilliger. Uit het onderzoek van Arteveldehogeschool kwam niet naar voren dat dit momenteel al wordt toegepast. Het kan zinvol zijn te onderzoeken of deze piste drempelverlagend kan zijn.

3.2 Personen met een migratieachtergrond

Als lid

Volgens de bevraging heeft 97% van de leden Nederlands als moedertaal, wat wijst op een aanzienlijke ondervertegenwoordiging van personen met een migratieachtergrond. Drempels zijn onder meer taalbarrières, onbekendheid met het concept, en een beperkt netwerk dat hen toeleidt. Depothouders benadrukken het belang van samenwerking met scholen, welzijnsorganisaties en brugfiguren om deze doelgroep te bereiken. Daarnaast kwam bij de deponhouders aan bod dat niet alle culturen even vertrouwd zijn met fietsen.

Er is vaak een overlap tussen de eerste groep en de tweede groep. Depots ervaren een zeker spanningsveld: voor deze gezinnen is het nodig om een fiets te hebben (en is een fiets via Op Wielekes het enige alternatief), maar deze fietsen worden vaker beschadigd ingeleverd of niet goed onderhouden. Dit zorgt ervoor dat het niet altijd werkbaar is voor de depots.

Oplossingen Gebruik van pictogrammen, meertalige flyers, buddywerking en mondelinge toelichting op fysieke momenten. Ook hier kunnen scholen en organisaties als Refu Interim of SAAMO een rol spelen in de toeleiding. Daarnaast is het voor deze groep soms zinvol om in te zetten op fietslessen (voor kinderen en voor volwassenen) en sessies rond fietsonderhoud. Ook de locatie van de depots speelt een rol: het opzetten van een depot in of bij scholen, en de impact daarvan op de mobiliteit van kinderen, is een piste die verder onderzocht zal worden.

Specifiek voor de overlap van groep 1 en 2 is er nood aan coaching van deze gezinnen. Er is weinig besef rond wat het initiatief precies inhoudt. Een organisatie die deze gezinnen daarbij kan ondersteunen (bv. uitleggen dat er goed voor een fiets moet gezorgd worden) is daarbij een meerwaarde. Ook zaken zoals de werking van het depot (een afspraak maken) worden niet altijd begrepen.

Als vrijwilliger

Wanneer vrijwilligers met migratieachtergrond betrokken worden, vergroot dit de herkenbaarheid en het vertrouwen bij andere leden. Op Wielekes zal hier in de toekomst op inzetten.

Oplossingen Taalondersteuning (bv. via CVO), coaching en gedeelde ervaringsverhalen blijken motiverend. De samenwerking met opleidings- of inburgeringscentra kan leiden tot een succesvolle instroom van vrijwillige nieuwkomers. Afhankelijk van het profiel, is vrijwilligerswerk soms een vereiste voor nieuwkomers.

Specifiek voor taal zijn er verschillende oplossingen mogelijk, die zowel helpen voor het betrekken van mensen met een migratieachtergrond als vrijwilliger, en als lid.

- Gebruik van pictogrammen om werking te verduidelijken
- Gebruik van QR codes in depots die uitleg geven in een bepaalde taal
- Gebruik van gratis vertaalapps zoals Google Translate
- Aanbieden van documenten in meerdere talen, gemakkelijk te verkrijgen via digitale tools zoals DeepL.

3.3 Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

Deze worden alleen expliciet betrokken als vrijwilliger, niet als lid. Wat we wel zien qua leden, is dat sommige depots willen inzetten op het bereiken van mensen met een fysieke beperking. Ook deze groep kan overlap vertonen met groep 1 of 2.

Als lid

Fysieke drempels zoals ontoegankelijke ruimtes of infrastructuur bemoeilijken deelname.

Oplossingen Investeren in toegankelijke infrastructuur, duidelijke visuele communicatie, en een aanbod aan aangepaste fietsen. Slechts enkele van de huidige depots zetten hier expliciet op in of overwegen dit te doen. De vraag stelt zich in hoeverre dit wenselijk is en haalbaar voor deelinitiatieven die een zekere schaal nastreven.

Meer zien we dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ingezet worden als vrijwilliger.

Als vrijwilliger

Personen met beperkingen of een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen een waardevolle bijdrage leveren als ze op maat begeleid worden. Taken als onthaal of administratieve

ondersteuning zijn mogelijk mits een ondersteunend kader en rolverdeling. Meedraaien in een depot kan bijvoorbeeld ook een manier zijn om tewerkstelling skills of de Nederlandse taal te leren. Depothouders geven aan dat duidelijke verwachtingen en regelmaat hierbij helpen. Bij deze groep horen bijvoorbeeld ook personen met een psychische kwetsbaarheid. Hierrond zijn al samenwerkingen bij Op Wielekes.

Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ervaren vaak een gebrek aan zelfvertrouwen, onvoldoende informatie over het aanbod en zijn soms wantrouwig ten opzichte van nieuwe systemen. Vrijwilligerswerk wordt vaak ingezet als activeringsinstrument en als manier om tewerkstelling skills aan te leren.

Er zijn goede samenwerkingen gerapporteerd door depots met ex-gedetineerden, jongeren met een GAS-boete (via rechtbank) of anderstalige nieuwkomers.

Het inzetten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in depots kan in de praktijk een oplossing betekenen voor het vrijwilligerstekort.

Oplossingen Ook hier zijn **structurele samenwerkingen** noodzakelijk, met andere organisaties.

Niet iedere doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt vraagt dezelfde aanpak. Het kan goed zijn voor een depot om voor zichzelf – in overleg met de vrijwilligers – vast te leggen welke doelgroepen men inschakelbaar ziet als vrijwilliger en welke niet. Best wordt deze **keuze gedragen door het team**. Sommige doelgroepen zijn relatief gemakkelijk bereikbaar, zoals anderstalige nieuwkomers. Ze dienen ook vrijwilligerswerk te vervullen, waardoor deze doelgroep gemakkelijk te overtuigen is.

Verder is het belangrijk dat depots de juiste ondersteuning kunnen bieden aan vrijwilligers met een kwetsbaarheid. Er moet dus iemand bereid zijn om ondersteuning te bieden aan deze groep. Vaak is dat een extra investering: bv iemand in een andere taal uitleggen hoe fietsen moeten hersteld worden. Sommige doelgroepen hebben ook verplichtingen die moeten opgevolgd worden, zoals ex-gedetineerden. Het is belangrijk dat depots aan deze verplichtingen kunnen voldoen, en expertise hebben rond hoe deze doelgroep dient begeleid te worden. Zinvol kan zijn dat Op Wielekes centrale **opleidingen voorziet specifiek rond de tewerkstelling van deze doelgroepen, en depotmedewerkers** wegwijs maakt in enerzijds welke aanpak best werkt en anderzijds rond welke wettelijke verplichtingen er zijn. In de praktijk is deze piste alleen vlot realiseerbaar als het depot getrokken wordt door een organisatie, en niet uitsluitend door vrijwilligers. Een andere optie, die bijvoorbeeld momenteel uitgetoet wordt in

het Gentse, is dat vrijwilligers met een afstand tot de arbeidsmarkt binnen het depot begeleid worden door een sociale organisatie die deze personen reeds al begeleidt.

3.4 Samenvattend overzicht

Onderzoek (Arteveldehogeschool, 2024) bevestigt dat Op Wielekes vooral gezinnen uit de middenklasse, met een hoger inkomen en een Nederlandstalige achtergrond bereikt. Kansengroepen zijn nog onvoldoende vertegenwoordigd, ondanks hun potentieel. Participatie van deze groepen vereist actieve toeleiding, duidelijke communicatie en het structureel wegwerken van drempels.

Een aantal kansengroepen worden niet meegenomen in het model van Op Wielekes, zoals bijvoorbeeld jongeren, ouderen, dak- of thuislozen. Het kan zinvol zijn voor Op Wielekes om verder scherp te stellen welke kansengroepen men exact wil bereiken, zowel als lid en als vrijwilliger. Afhankelijk daarvan, zullen andere oplossingen nodig zijn om drempels te verlagen.

Kansengroepen kunnen niet alleen geholpen worden, maar ook zelf het systeem helpen dragen. Dat vergt een shift van een hulpverleningsperspectief naar een model van gedeeld eigenaarschap.

Wanneer een link gelegd wordt tussen een geïdentificeerde kansengroep (verticale as) en de verschillende drempels die deze groep respectievelijk ervaren (horizontale as) dan wordt onderstaand overzicht bekomen. De kleur geeft aan dat een bepaalde drempel wel degelijk relevant is voor een specifieke kansengroep.

Groep	Financiële drempels	Taal-drempels	Digitale drempels	Beperkt netwerk
Laaginkomensgezinnen	●		●	●
Personen met een migratieachtergrond		●	●	●
Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt			●	●

● = drempel aanwezig

Onderstaande tabel biedt een overzicht van de geïdentificeerde drempels, en mogelijke oplossingen daarvoor, uitgesplitst tussen ‘voor leden’ en ‘voor vrijwilligers’.

Doelgroep	Drempel	Oplossingen voor leden	Oplossingen voor vrijwilligers
Laaginkomensgezinnen	Financiële drempels	Kansentarif (UITPAS), vrijwillig tariefmodel, bonnen via welzijn	Geen kosten (bv. vervoer), niet-financiële waardering (bv. lunch, attentie)
	Digitale drempels	Telefonisch contact, flyers, ondersteuning via buurtorganisaties	Papieren schema's, korte vormingen, alternatieven voor digitale tools
	Beperkt netwerk	Samenwerkingen met scholen/welzijn, instapmomenten	Communitygevoel, buddywerking, structurele partnerschappen voor toeleiding
Personen met een migratieachtergrond	Taalbarrières	Pictogrammen, mondelinge uitleg, brugfiguren	Visuele takenlijsten, samenwerking met CVO, buddywerking
	Digitale drempels	Telefonisch contact, duidelijke flyers, hulp bij tools via welzijn	Opleidingen in eenvoudige taal, samenwerking met tolken/brugfiguren
	Beperkt netwerk	Verbinden via scholen/welzijn, interculturele bemiddeling	Buddywerking, structureren van netwerkmomenten, samenwerking met interculturele verenigingen
Mensen met afstand tot arbeidsmarkt	Financiële drempels	Kansentarif, tegemoetkomingen via OCMW of welzijn	Vergoeding van onkosten, duidelijke info over rechten en vergoedingen
	Digitale drempels	Hulp bij gebruik van digitale tools, papieren communicatiekanalen	Vorming digitale vaardigheden, ondersteuning via welzijnspartners
	Beperkt netwerk	Oplossingen via begeleidingstrajecten, kennismakingsmomenten	Communityvorming, buddywerking, samenwerking met jobcoaches of werkbemiddelaars

4 Wat zegt de literatuur?

De verschillende kansengroepen en bijhorende drempels en oplossingen, kwamen voornamelijk uit de verschillende bevragingen tijdens de onderzoeksfase naar voren (bevraging depots, bevraging leden, lerend netwerk kansengroepen). Deze praktijkinzichten zijn erg waardevol. Aanvullend kijken we naar wat de literatuur zegt over het betrekken van kansengroepen. We identificeren 3 strategieën.

4.1 Drie strategieën in de literatuur

Kansengroepen kunnen beter bereikt worden door een combinatie van gemeenschapsgerichte benaderingen, peer-geleide initiatieven en culturele sensitiviteit.

1. Gemeenschapsgerichte benaderingen

Onderzoek toont aan dat samenwerking met lokale sleutelfiguren en intersectorale partners het vertrouwen vergroot en de toegankelijkheid verbetert (Lamar-Dukes, 2009; Verkooijen et al., 2024). Quirk (2024) benadrukt het belang van outreach via lokale evenementen om ondervertegenwoordigde groepen te betrekken.

2. Peer-geleide Initiatieven

Peer-supportmodellen, waarbij ervaringsdeskundigen anderen begeleiden, zijn effectief gebleken in gezondheidsinterventies en gemeenschapsprogramma's (Ford et al., 2013; Verkooijen et al., 2024). Dit helpt drempels te verlagen en deelname te stimuleren, vooral bij kansengroepen met een lage betrokkenheid.

3. Culturele Sensitiviteit

Culturele competentie, zoals training voor medewerkers en communicatie aangepast aan diverse doelgroepen, helpt bij het verminderen van misverstanden en praktische barrières (Bayley et al., 2009; Minas et al., 2018). Het gebruik van culturele liaisons en gender- of familiegerichte programma's draagt bij aan een effectievere participatie.

Succesvolle initiatieven combineren deze strategieën met flexibele programma's, participatieve planning en praktische ondersteuning zoals vervoer en financiële hulp (Southby et al., 2019). Door deze elementen te integreren, kunnen deelinitiatieven

kansengroepen beter betrekken als leden en vrijwilligers, wat leidt tot inclusievere en duurzamere programma's.

4.2 De drie strategieën toegepast bij Op Wielekes

Hoe kan Op Wielekes concreet aan de slag met deze drie strategieën? En dit zowel op depotniveau als op centraal niveau.

1. Gemeenschapsgerichte Benaderingen

Hieronder wordt een aanpak verstaan waarin lokale context, netwerken en samenwerkingen met vertrouwde actoren centraal staan.

Hoe kan Op Wielekes dit implementeren:

- Werk systematisch met lokale brugfiguren: mensen die al vertrouwd zijn met kansengroepen (zoals leerkrachten, welzijnswerkers, sportcoaches) kunnen kansengroepen toeleiden naar het fietsdepot.
- Organiseer zichtbare aanwezigheid op lokale evenementen (rommelmarkten, schoolfeesten, wijkdagen) – niet alleen promotioneel, maar ook als kennismakingsmoment (bv. “fiets testen en krijg een bon”).
- Gebruik infrastructuur van lokale partners zoals buurthuizen of scholen om mobiele uitleenpunten of infoavonden te organiseren.
- Veranker het depot in lokale netwerken, bv. via het Sociaal Huis, Huis van het Kind, lokale jeugddienst of OCMW.

2. Peer-geleide Initiatieven

Wat betekent het: ervaringsdeskundigen (voormalige leden, vrijwilligers met gelijkaardige achtergrond) begeleiden nieuwkomers en vormen een brug.

Hoe toepassen bij Op Wielekes?

- Werk met buddy's uit kansengroepen: laat ervaren leden of vrijwilligers mensen persoonlijk verwelkomen en begeleiden bij hun eerste bezoek.
- Stimuleer doorstroom van lid naar vrijwilliger bij wie wil en kan – bijvoorbeeld via korte, praktische engagementen.

- Laat vrijwilligers met migratieachtergrond, lage geletterdheid of fysieke beperking zichtbaar een rol opnemen in communicatie (bv. in filmpjes, testimonials, workshops).
- Erken ervaringsdeskundigheid: voorzie een kleine vergoeding, attest, of opleiding op maat.

Op dit vlak zien we nog opportuniteiten voor de Op Wielekesdepots. Tijdens de bevragingen kwam niet expliciet naar boven dat er momenteel depots zijn die hier actief op inzetten.

3. Culturele Sensitiviteit

Wat betekent het: aandacht voor de culturele, sociale en familiale context van mensen om afstand te verkleinen.

Hoe toepassen bij Op Wielekes?

- Voorzie cultuur sensitieve communicatie: werk met beeldtaal, eenvoudige uitleg, en eventueel vertaalde info via QR-codes of audio.
- Bied gender sensitieve instapmomenten: bv. aparte fietslessen voor vrouwen of samenwerking met moskeeverenigingen.
- Schakel culturele bemiddelaars in: een medewerker van het lokaal bestuur of een school kan tussenpersoon zijn in contact met gezinnen.
- Zorg voor herkenbaarheid in visuals en taalgebruik – ook voor mensen die zich niet vanzelfsprekend aangesproken voelen door ‘ecologie’.

Deze aanpak helpt Op Wielekes structureel inclusiever te worden, zonder paternalistisch te zijn. Het stelt kansengroepen in staat om zélf initiatief te nemen binnen een ondersteunende context. Belangrijk is om deze strategieën niet ad hoc in te zetten, maar ze in te bedden in de algemene werking, werving van vrijwilligers, en visie van elk depot.

4.3 Literatuur rond fietsadoptie bij kansengroepen

Bovenstaande theorieën gelden voor het betrekken van kansengroepen in het algemeen. Daarnaast is het ook zinvol om naar literatuur te kijken specifiek rond fietsadoptie bij kansengroepen.

Het rapport "Cycling Potential in London's Diverse Communities" uit oktober 2021, opgesteld door Transport for London (TfL), onderzoekt hoe meer mensen uit diverse achtergronden, mensen met een migratieachtergrond, lage inkomensgroepen en mensen met een beperking, kunnen worden aangemoedigd om te fietsen (Transport for London, 2021). Hieronder volgt een samenvatting van de belangrijkste bevindingen:

Barrières voor fietsen

Veiligheidszorgen: 82% van de niet-fietsers maakt zich zorgen over verkeersveiligheid en mogelijke ongelukken.

Persoonlijke veiligheid: 73% van de vrouwen, evenals veel personen met een Aziatische achtergrond, en mensen met een gemengde etnische achtergrond, uiten zorgen over persoonlijke veiligheid tijdens het fietsen.

Praktische bezwaren: Gebrek aan fietsbezit en beperkte opslagruimte vormen hindernissen, vooral voor mensen met een lager inkomen.

Aanbevelingen

Infrastructuurverbeteringen: Het aanleggen van beschermde fietspaden op drukke wegen en het verminderen van verkeer op kleinere wegen kunnen de veiligheidszorgen verminderen en het fietsen aantrekkelijker maken. Op Wielekes kan dit eventueel meenemen in gesprekken met (boven)lokale overheden.

Educatieve programma's: Trainingen in fietsvaardigheden en -onderhoud, vooral gericht op jongeren en etnische minderheden, kunnen de participatie verhogen.

Betaalbare toegang: Initiatieven zoals gesubsidieerde fietsdeelprogramma's en financieringsopties voor de aanschaf van fietsen kunnen financiële barrières verlagen. Hierop zet Op Wielekes reeds actief in.

Niet alle barrières voor fietsen zijn oplosbaar voor Op Wielekes. Op Wielekes kan vooral inzetten op het luik 'praktische bezwaren'. De beperkte opslagruimte als barrière om te

fietsen, is een enigszins verrassend element dat ook naar boven kwam tijdens de bevestigingen van de huidige leden.

5 Internationale best practices

Dit stuk bundelt internationale inspirerende voorbeelden van deel- en huurinitiatieven die kansengroepen succesvol bereiken, hetzij als lid, hetzij als vrijwilliger. Per initiatief wordt beschreven: wat het is, welke doelgroep wordt aangesproken, wat de succesfactoren zijn en hoe het relevant kan zijn voor Op Wielekes.

5.1 Fietsdeelsystemen

a. Better Bike Share Partnership (BBSP) – Verenigde Staten

BBSP is een Amerikaans samenwerkingsverband tussen lokale overheden, mobiliteitsexperten en fondsen, met als doel gedeelde mobiliteitssystemen, zoals fietsdeelsystemen, toegankelijker te maken voor kansengroepen.

Doelgroep: mensen met een laag inkomen, mensen van kleur, ouderen, mensen zonder bankrekening.

Succesfactoren:

- Gelijke toegang integreren in het ontwerp en beleid van bij de start
- Betalingsmogelijkheden zoals cash en prepaid
- Community outreach via lokale fietsambassadeurs

Relevantie voor Op Wielekes:

- Toepassing van bonnen- of contant systeem voor wie digitaal of bancair uitgesloten is
- Gebruik van buurtambassadeurs om gezinnen actief toe te leiden
- Gelijkheid centraal plaatsen in communicatie en depotwerking

b. Equitable Bike Share – NACTO (VS)

Een programma van NACTO (National Association of City Transportation Officials) dat steden begeleidt in het herdenken van hun fietsdeelinfrastructuur vanuit rechtvaardigheid en toegankelijkheid. Fietsdelen wordt gezien als een publieke dienst, met aandacht voor kwetsbare gebruikers.

Doelgroep: bewoners van achtergestelde wijken

Succesfactoren:

- Medebepaling van infrastructuur (bv. plaatsing van fietsenstallingen) door bewoners
- Infrastructuur versterken: veilige fietsroutes gekoppeld aan stations
- Ondersteuning van gebruikers via mobiliteitscoaches

Relevantie voor Op Wielekes:

- Co-creatie met buurtbewoners bij uitbreiding of verplaatsing van depots
- Praktische ondersteuning bieden bij gebruik, bv. instapmoment met uitleg

c. Biketown for All – Portland, Oregon (VS)

Biketown for All is een sociaal fietsdeelprogramma in Portland dat mensen met een laag inkomen toegang biedt tot gedeelde fietsen tegen een sterk gereduceerd tarief.

Doelgroep: Personen met een laag inkomen, personen zonder toegang tot eigen vervoer, personen die via sociale diensten worden ondersteund

Succesfactoren:

- Subsidieprogramma via samenwerking met sociale organisaties
- Inschrijvingen verlopen via hulpverleningsinstanties → lage drempel
- Eenvoudige toegang via een app met aangepaste tarieven
- Actieve promotiecampagnes gericht op ondervertegenwoordigde gemeenschappen

Relevantie voor Op Wielekes:

- Zet in op samenwerkingen met lokale sociale organisaties
- Richt actieve en gerichte promotiecampagnes op

d. Indego (Philadelphia, VS)

Indego is een fietsdeelsysteem dat expliciet inzet op toegankelijkheid voor lage inkomensgroepen via een abonnementsmodel.

Doelgroep: Personen met een laag inkomen, mensen in achtergestelde buurten, gemeenschappen met beperkte mobiliteitsopties

Succesfactoren:

- Specifiek \$5-abonnement voor voedselbongebruikers
- Fietsdeelpunten strategisch geplaatst in lage-inkomensbuurten
- Samenwerking met lokale gemeenschapsorganisaties
- Promotie via ambassadeurs uit de gemeenschappen zelf

Relevantie voor Op Wielekes:

- Promotie en toeleiding via ambassadeurs uit de gemeenschappen zelf
- Instroom van leden via intensieve samenwerking met hulporganisatie

e. Wheels for Wellbeing (London, VK)

Een organisatie die mensen met een beperking helpt om (weer) te fietsen door aangepaste fietsen en begeleiding aan te bieden.

Doelgroep: Mensen met fysieke of mentale beperkingen, ouderen, mensen die zich onveilig voelen op een gewone fiets

Succesfactoren:

- Gratis of betaalbare toegang tot aangepaste fietsen
- Training en begeleiding op maat
- Samenwerking met zorginstellingen en gemeenschapscentra
- Pleitbezorging voor inclusieve infrastructuur

Relevantie voor Op Wielekes:

- Samenwerkingsmodel via zorginstellingen en gemeenschapscentra
- Verminderd tarief voor bepaalde kansengroepen, niet enkel gericht op inkomen

5.2 Overige interessante organisaties

a. City CarShare – San Francisco (VS)

City CarShare was een pionier in sociaal autodelen. Het project bood niet alleen deelwagens aan, maar richtte zich specifiek op lage inkomensgroepen, met aangepaste lidmaatschapsformules en ondersteuning.

Doelgroep: gezinnen met lage inkomens in stedelijke context

Succesfactoren:

- Gesubsidieerd lidmaatschap voor wie onder de armoedegrens leeft
- Autodelen integreren in sociale woonprojecten
- Flexibele voorwaarden (geen kredietcheck, wekelijkse betaling)

Relevantie voor Op Wielekes:

- Voorzie sociale tarieven of volledig gratis deelname via OCMW of welzijn
- Lokaliseer depots in of nabij sociale woonwijken
- Bied flexibele lidmaatschappen aan (kortdurend, zonder verplichting)

b. Tool Lending Libraries – VS & Canada

Gereedschapsbibliotheken waar buurtbewoners materiaal kunnen lenen voor huishoudelijke of herstelklussen. Vaak verbonden aan een bibliotheek of buurtcentrum, met aanvullende activiteiten zoals workshops of repair cafés.

Doelgroep: buurtbewoners in kansarme wijken, mensen zonder toegang tot gereedschap of kennis

Succesfactoren:

- Vrijwillige of gratis lidmaatschappen
- Workshops met ervaringsleren en peer-to-peer ondersteuning
- Diversificatie van rollen: ook onthaal, administratie, transport

Relevantie voor Op Wielekes:

- Werk met laagdrempelige vrijwilligerstaken, ook niet-technisch
- Organiseer fietsherstelworkshops als instapactiviteit
- Laat leden zelf verantwoordelijkheid nemen in het depot

c. Inclusive Volunteering Toolkit – Verenigd Koninkrijk

Een praktijkgids voor organisaties die hun vrijwilligerswerking inclusiever willen maken. Ontwikkeld door Volunteer Now in Noord-Ierland op basis van veldwerk in kansengemeenschappen.

Doelgroep: mensen met migratieachtergrond, mensen met mentale kwetsbaarheid, jongeren, ouderen

Succesfactoren:

- Diversifiëren van rekrutering: niet alleen online, ook via buurthuizen, scholen, bibliotheken
- Laagdrempelige kennismaking: drop-ins, open dagen, proefmomenten
- Flexibele engagementen aangepast aan het tempo en profiel van de vrijwilliger

Relevantie voor Op Wielekes:

- Zet in op rekrutering via lokale netwerken, niet alleen digitaal
- Laat mensen eerst 'proeven' van vrijwilligerswerk
- Bouw een flexibel vrijwilligersbeleid met korte taken en groeimogelijkheden

6 Conclusie

Op basis van onderzoek, praktijkervaringen en internationale voorbeelden zijn dit de kerninzichten voor Op Wielekes:

1. Kansengroepen zijn nog ondervertegenwoordigd

Hoewel Op Wielekes mikt op toegankelijkheid, blijkt uit bevestigingen dat leden met een migratieachtergrond of verhoogde tegemoetkoming beperkt vertegenwoordigd zijn. Drempels liggen vaak bij communicatie, (digitale) toegang en gebrek aan toeleiding. Depots die kansengroepen willen bereiken, stellen best helder welke kansengroepen ze willen bereiken, welke drempels deze kansengroepen ervaren, en hoe deze drempels kunnen weggewerkt worden.

Tegelijkertijd zorgt het actief betrekken van kansengroepen, zoals personen met een afstand tot de arbeidsmarkt, als vrijwilliger voor opportuniteiten. Het zorgt voor de depots voor een meer stabiele instroom van vrijwilligers, maar het zorgt ook voor uitdagingen en verantwoordelijkheden voor de depotverantwoordelijken.

2. Succesvolle initiatieven maken structurele keuzes

Internationale cases tonen aan dat inclusief werken geen bijzaak mag zijn. Toegang, erkenning en participatie moeten geïnstitutionaliseerd worden via strategieën zoals:

Strategie	Wat houdt het in?
Gemeenschapsgericht	Lokale netwerken en outreach via scholen, OCMW, wijkwerkingen
Peer-ondersteuning	Buddywerking, doorstroom lid - vrijwilliger, inzet ervaringsdeskundigen
Culturele sensitiviteit	Taal, gender en context meenemen in communicatie en werking
Flexibel aanbod	Vrijwillige tarieven, korte engagementen, papieren alternatieven
Praktische ondersteuning	Vervoer, bonnen, coaching, fysieke infopunten

3. Wat kan Op Wielekes nu doen?

Op depotniveau:

- Kansengroepen betrekken dient ingebed te zijn in het lokale weefsel. Ga na welke organisaties er zijn in de omgeving van het depot, en op welke manier samenwerking mogelijk is.
- Zet in op buddywerking en persoonlijke verwelkoming van nieuwe leden. Het gebruik van rolmodellen, als lid of als vrijwilliger, is efficiënt.
- Organiseer en/of neem deel aan laagdrempelige kennismakingsactiviteiten (fietsfeest, rommelmarkt)
- Betrek vrijwilligers uit kansengroepen actief bij depotwerking

Op centraal niveau:

- Ondersteun depots in het betrekken van kansengroepen: bepaalde oplossingen (denk bijvoorbeeld aan pictogrammen om in depots op te hangen) kunnen centraal aangereikt worden. Depots die ervoor kiezen kansengroepen te betrekken als vrijwilliger, dienen hierrond ondersteund te worden. Welke uitdagingen kunnen zij verwachten en hoe gaan ze daar het best mee om? Mogelijks zijn er ook bepaalde (administratieve) verplichtingen rond het inschakelen van kansengroepen. Zulke informatie kan centraal aangereikt worden. Een rol voor Op Wielekes centraal kan zijn om met de depots in gesprek te gaan en te kijken op welke manier kansengroepen kunnen betrokken worden, daarbij afgestemd op de draagkracht/mogelijkheden van een depot.
- Voorzie duidelijke richtlijnen rond inclusieve communicatie.
- Bouw partnerschappen met scholen, welzijn en organisaties.
- Ontwikkel een flexibel vrijwilligersbeleid
- Creëer gericht promotiemateriaal dat aangepast is aan de specifieke doelgroep